Bijlage VMBO-GL en TL

2011

tijdvak 1

geschiedenis en staatsinrichting CSE GL en TL

Bronnenboekje

bron 1
Een mening over het bijzonder onderwijs (rond 1900):

> Kinderen leren al op jonge leeftijd dat zij alleen met kinderen van hetzelfde geloof naar school moeten gaan. Daardoor krijgen kinderen een afkeer van mensen met een andere levensovertuiging. Dit gaat ten koste van de verdraagzaamheid, terwijl we in vrijheid met elkaar zouden moeten leven.

bron 2
Een vaandel van een vereniging (1919)

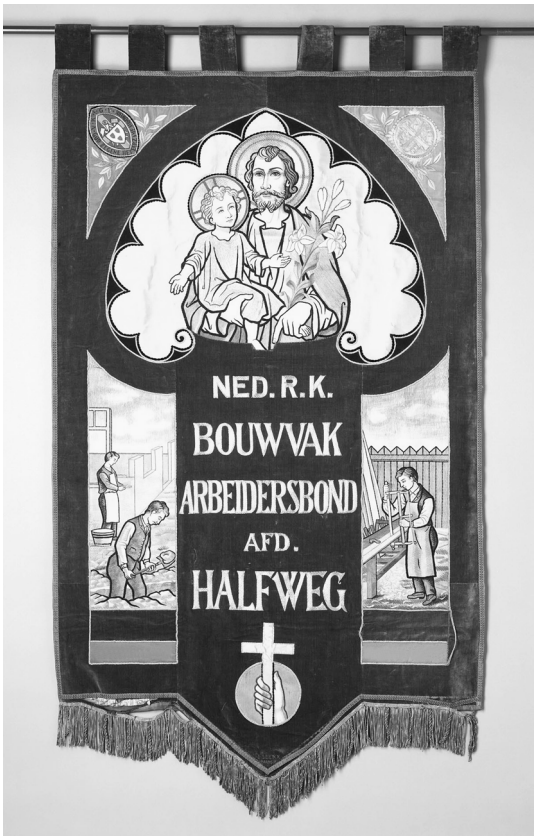

Toelichting
Op het vaandel staat de tekst 'Ned. (= Nederlandse) R.K. (= Rooms-Katholieke) bouwvakarbeidersbond afd. (= afdeling) Halfweg'.

bron 3
Een spotprent naar aanleiding van verkiezingen

Onderschrift bij de tekening:
Mannelijke kiezer: "De vorige keer mocht ik nog alleen gaan. Nu moet ik samen met mijn vrouw."

bron 4
Een spotprent uit 1922

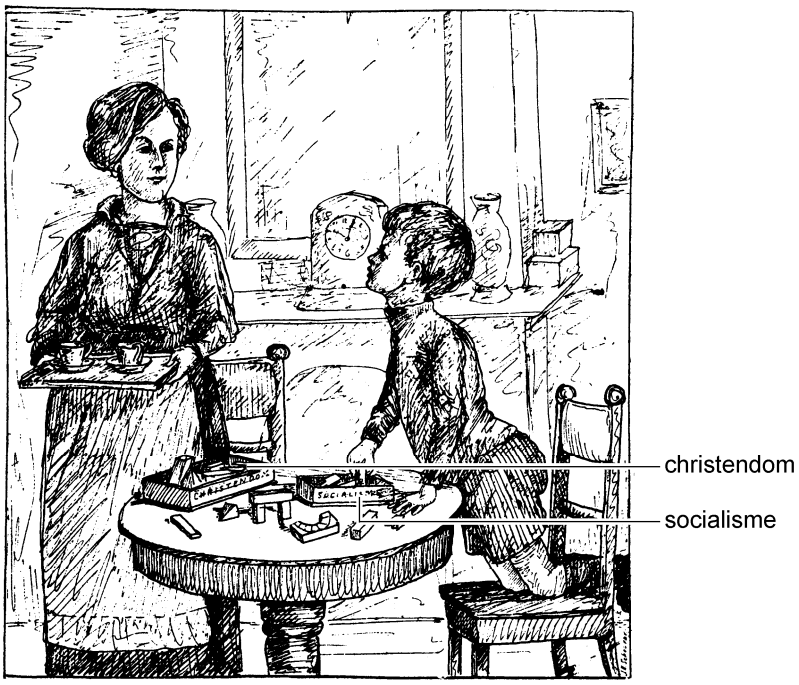

Toelichting
Kind: "Moeder, waarom passen de blokken uit de socialistische blokkendoos niet in de christelijke blokkendoos?"
Moeder antwoordt: "Ze zijn verschillend, doe de blokken ieder in de eigen doos."

bron 5

Graf van een Britse soldaat uit de Eerste Wereldoorlog, één van de 120.000 kindsoldaten uit het Britse leger

Toelichting

Op het graf staat de tekst: '5750 Rifleman, V.J. Strudwick, The Rifle Brigade, 14th January 1916, age 15. Not gone from memory or from love.'
(vertaling: soldaat V.J. Strudwick, jagersregiment, 14 januari 1916, leeftijd 15. Voor altijd in onze gedachten en in ons hart.)

bron 6
De bron bestaat uit vier teksten.

tekst 1
Een Nederlandse ooggetuige vertelt:

> Een lange stoet van voetgangers, wagens, karren, rijtuigen, kinderwagens, kruiwagens – al wat wielen had – met blinden, zieken, kinderen, ouderen en huisraad kwam vanuit het zuiden de grens over. Kinderen werden langs de weg geboren.

tekst 2
Herinneringen van een Nederlandse officier:

> Het veldleger, bestaande uit vier divisies, was opgesteld in Noord-Brabant, niet ver van de grens verwijderd. Toen de bewegingsoorlog in Frankrijk en België in een loopgravenoorlog was overgegaan, bleven onze troepen langer in hetzelfde legerkamp.

tekst 3
Uit een verslag van de Nederlandse regering:

> Per periode van vier tijdvakken reikte het Centraal Broodkantoor 13.000.000 broodkaarten uit voor bruinbrood. Het aantal gebruikers van bruinbrood was per tijdvak 3½ miljoen. Elke kaart geeft recht op 2.800 gram brood, waarvoor 1.750 gram meel nodig is.

tekst 4
Uit een Nederlands boek over de Eerste Wereldoorlog:

> De Engelsen hadden de toegang tot de Duitse zeehavens geblokkeerd. Duitsland liet het daar niet bij zitten en stuurde onderzeeboten op de Engelsen af. Die onderzeeboten hebben heel wat Nederlandse vissersboten en vrachtschepen naar de zeebodem geschoten.

bron 7
Hieronder en op de volgende pagina staan vier afbeeldingen uit Duitsland tijdens het Interbellum.

afbeelding 1
De regering geeft opdracht niet bij Joodse winkels te kopen.

Toelichting
Op het bord staat geschreven: "Duitsers! Verdedig je! (of: "Kom in verzet!")
Koop niet bij Joden."

afbeelding 2
Een Duitse winkel gaat failliet, vlak na de beurskrach in New York.

totale opheffings-
uitverkoop

afbeelding 3
Het Duitse parlement komt voor het eerst bijeen in Weimar.

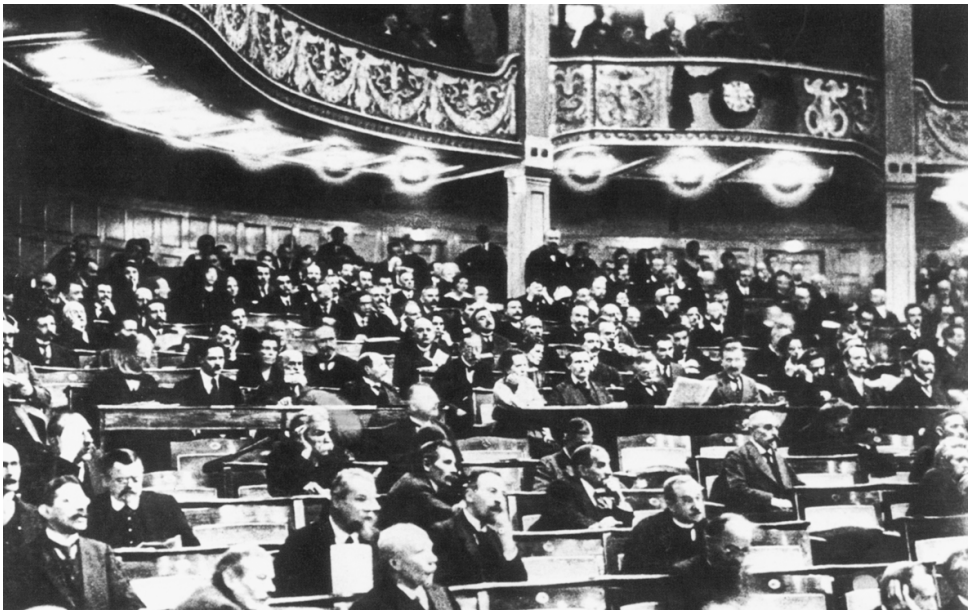

afbeelding 4
Hitler laat zich toejuichen, een paar uur nadat hij aan de macht is gekomen.

bron 8
NSB'ers brengen de partijgroet in verkiezingstijd.

bron 9
Een spotprent van een Amerikaanse tekenaar (1940), met als titel 'de droom van een gek'

bron 10
Hieronder en op de volgende pagina staan drie aanplakbiljetten die in Nederland werden verspreid tijdens de Duitse bezetting:

aanplakbiljet 1

BEKENDMAKING

Op grond van Artikel 1 van verordening 42/1941 wordt bepaald:

Alle mannelijke Nederlanders, geboren tussen 1895 en 1928, die heden hun woonplaats hebben in de provincie Gelderland, Overijssel, Groningen of Friesland, zijn verplicht te werken in het kader van de arbeidsinzet.

De bepalingen van deze bekendmaking treden direct in werking.

Den Haag, 14 december 1944

De Rijkscommissaris voor de bezette Nederlandse gebieden,

Liese

aanplakbiljet 2

BEKENDMAKING

NEDERLANDERS

Voor uw eer en geweten:
op tegen het communisme!

Meld U aan bij de
Waffen-SS!

aanplakbiljet 3

De verjaardag van H.M. de Koningin vieren wij dit jaar zo:

Zaterdag 30 augustus 5 uur precies: verlaten alle Oranjeklanten tegelijk alle cafés, terrassen, badinrichtingen, bioscopen en dergelijke voor Joden verboden inrichtingen.

Zondag 31 augustus, tussen 3 en 5 uur: allen de straat op en wandelen, fietsen of trammen.
4 uur precies: allen een minuut stilstaan, fietsers afstappen, trampassagiers uitstappen en front maken naar het Westen.
6 uur: aanvang van verjaardagsdiner, met familie en vrienden.
Hoofdschotel: worteltjes.
7.20 uur: luisteren naar de Flitspuit.
8.45 uur: luisteren naar Radio Oranje.

LEVE DE KONINGIN!!!!!!! ORANJE BOVEN!!!!!!!
VERTEL HET AAN IEDEREEN!!!!!!!
O.Z.O. ORANJE ZAL OVERWINNEN!!!!!!!

31 augustus 1941

bron 11
Een kaart van Europa tijdens de Tweede Wereldoorlog

Toelichting
De grijze kleur geeft Duitsland, zijn bondgenoten en de bezette gebieden weer.

bron 12
Een beschrijving van een documentaire uit 1995 over de Slag in de Javazee bij Indonesië:

> Voor het maken van een documentaire sprak een Nederlandse regisseur met 250 ooggetuigen. Deze kwamen uit Japan, Nederland en de Verenigde Staten. Ze werden allemaal persoonlijk bezocht om hun verhaal te doen over de Slag in de Javazee. Deze slag, die plaatsvond in 1942, werd verloren door de Amerikanen en de Nederlanders. Uiteindelijk werd de documentaire gemaakt op basis van 50 van deze ooggetuigenverslagen.

bron 13
Twee werelden in Berlijn (1963)

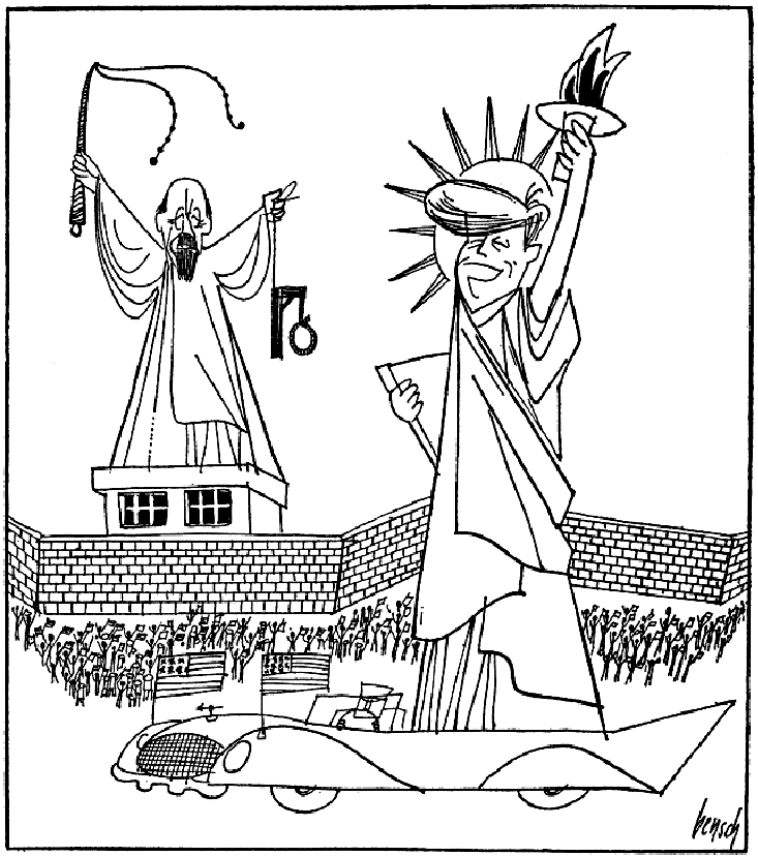

bron 14
Chroesjtsjov kijkt in 1963 terug op de Cubacrisis:

> Zes maanden geleden was het gevaar dat de wereldvrede verwoest zou worden levensgroot. Een groep oorlogszuchtige leiders in de Verenigde Staten bracht de mensheid aan de rand van een kernoorlog. Deze leiders, die bereid waren om miljoenen de dood in te jagen, werden tegengehouden door al die mensen die samenwerkten tegen deze agressievelingen.

bron 15
Het IJzeren Gordijn tussen Oost- en West-Duitsland

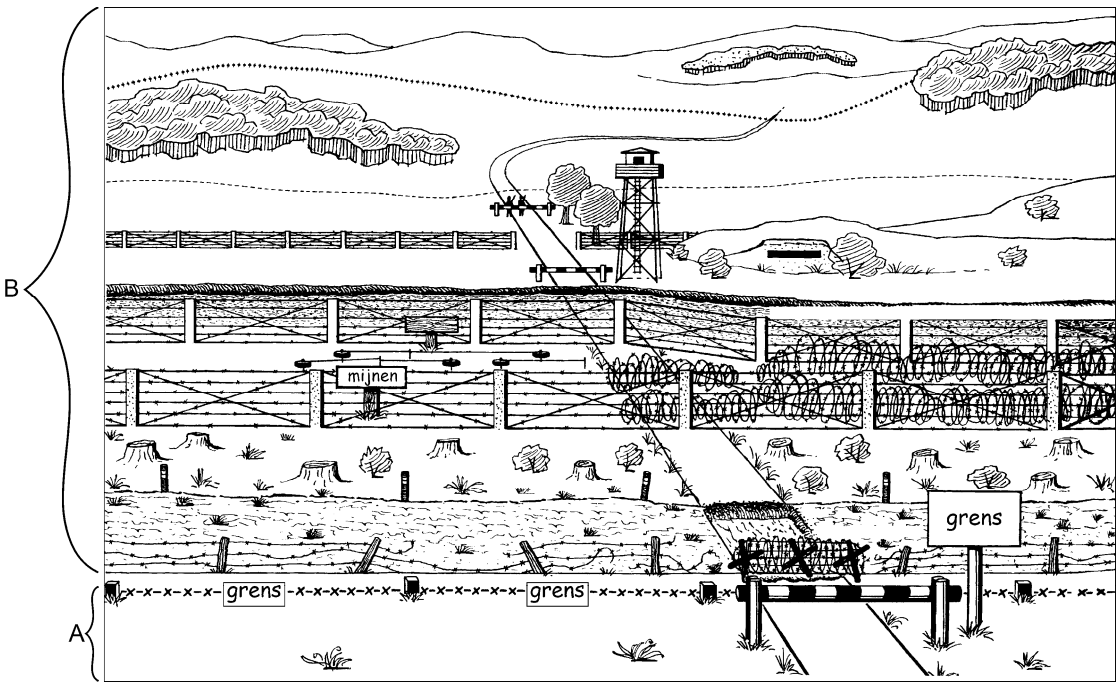

Toelichting
Op de bordjes staan de teksten 'mijnen' en 'grens'.

bron 16
Een spotprent (1978)

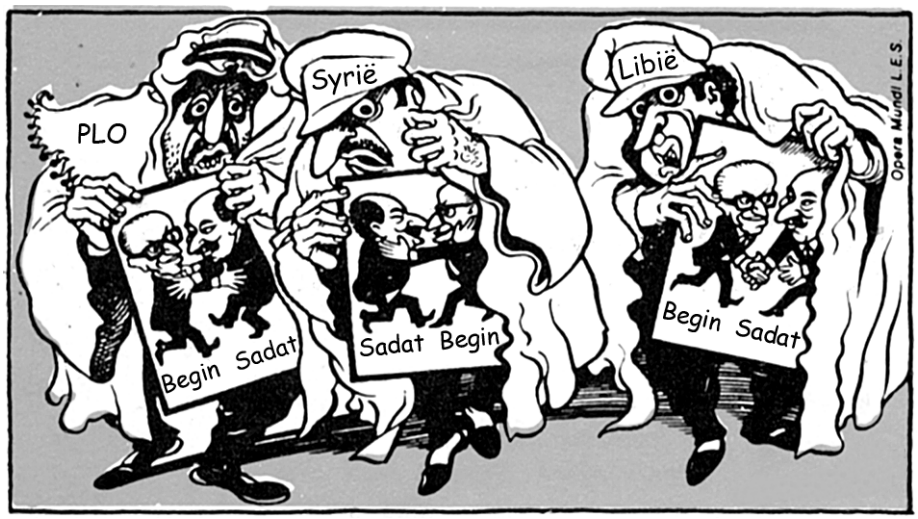

Toelichting
Op de posters staan de namen van Begin en Sadat.
Op de hoofddeksels staan de namen PLO, Syrië en Libië.

bron 17
Een tekst over het conflict in Israël / Palestina:

Onder leiding van David Ben Goerion krijgen de Joden in 1948 een eigen staat: Israël. Na deze gebeurtenis ontstaan er voor de eerste keer conflicten over de vraag van wie het gebied eigenlijk is. Zowel de Joden als de Palestijnen beweren de rechtmatige bewoners van het gebied te zijn. Vandaar dat de Palestijnse leider Arafat probeert een eigen Palestijnse staat te stichten, waarvan hij de leider zou moeten worden.

bron 18
Russische tanks verlaten Duits grondgebied (1991).

bron 19
Het aantal kernwapens van de Verenigde Staten en de Sovjetunie tussen 1945 en 2000

	1945	1955	1965	1975	1985	1995	2000
Verenigde Staten	2	2.280	32.400	28.100	23.500	14.000	10.500
Sovjetunie	0	200	6.300	23.500	44.000	28.000	20.000

bron 20
Een advertentie (foto met tekst) uit een damesblad (1974)

Hij: "Trakteer je nou alweer?"
Zij: "Ja, kan ik doen als werkende vrouw."
Hij: "En waar blijf ik dan als werkende man?"
Zij: "Jij mag straks de botsautootjes betalen."

Kun je doen als huisvrouw die parttime werkt voor een uitzendbureau. Je werkt wanneer jíj dat wilt, dus betaal je wanneer jíj dat wilt. Mensen die voor een uitzendbureau werken, hebben nu eenmaal meer.

bron 21
Hieronder en op de volgende pagina staan vier afbeeldingen van gebeurtenissen uit de twintigste eeuw waarbij soldaten een rol spelen.

afbeelding 1
Amerikaanse en Poolse soldaten samen op militaire oefening in Polen

afbeelding 2
Duitse soldaten trekken de Pools-Russische grens over.

afbeelding 3
Nederlandse en Duitse soldaten bewaken samen de grens met België tijdens een oorlog.

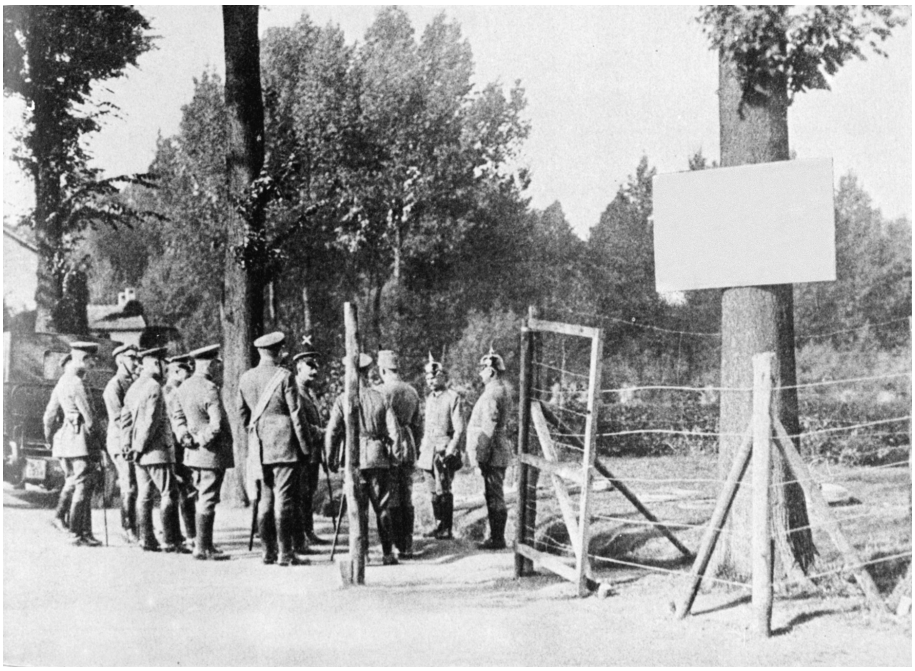

afbeelding 4
Hongaarse soldaat opent het IJzeren Gordijn.